

fons estadístic i documental

***Informació seleccionada de premsa
de la Comunitat Valenciana i estatal
en suport paper i en línia
5/3/2015***

Índex

Pàgina

EL COMERCIO DIGITAL

- IU proposa fer un canvi a l'estatut perquè l'asturià siga oficial
MIGUEL ROJO 4

EL PALLETER

- Editorial Som 5

EL PAÍS (EN LÍNIA)

- Cal TV3, Catalunya Ràdio i una nova ràdio i televisió valencianes 7

EL PAÍS COMUNIDAD VALENCIANA

- El funeral per Orts destaca la seua lluita per dignificar el valencià
JUAN M. JÁTIVA 9

FUNDÉU BBVA

- El diccionari de la RAE rep uns 40 milions de consultes al mes 10

INFOMIGJORN

- El català té bon mercat
Joan Abril Español 12
- Què en fem, del llibre en català?
Vicent Sanchis 13

LA OPINION A CORUÑA

- Treball replica a la patronal que l'ús del gallec per accedir als ajuts ho demana la llei 14

LAS PROVINCIAS

Comunicació i cultura valenciana

Pàgina
16LAS PROVINCIAS.ES

Baixauli, finalista del premi Crexells

17

LEVANTE - EMV

Les llibreries creixen a València

18

A la manera de València
Alejandro Malíes

19

Concurs de "llibret" Lo Rat Penat

20

Català
Francesc J. Hernández

21

LEVANTE - EMV (EN LÍNIA)

Joan Fuster, Joan F. Mira i Josep Gifreu

22

NOTICIAS DE ALAVA

Erkoreca diu que la comunicació entre administracions pot ser en èuscar

28

IU propone cambiar el estatuto para que el asturiano sea oficial

La Xunta pola Defensa de la Llingua inicia una ronda de contactos con las fuerzas políticas con vistas a las elecciones

MIGUEL ROJO

El mapa político asturiano podría cambiar en las próximas elecciones y la Xunta pola Defensa de la Llingua ha iniciado una ronda de contactos con las diferentes fuerzas políticas para tratar de arrancarles un compromiso en apoyo de la oficialidad del asturiano, una lengua que, advierten, está en una "objetiva situación de peligro». Carlos Pulgar y Xulio Casado, ambos de la Xunta pola Defensa de la Llingua, ofrecieron ayer una rueda de prensa conjunta con el candidato de IU a la presidencia del Principado, Gaspar Llamazares, el primero de los cabezas de lista que apuesta por el reconocimiento del asturiano como lengua oficial a través de la modificación del Estatuto de Autonomía. "La fórmula que estableció el Estatuto era una fórmula light, ambigua, que no ha podido garantizar lo que decía promover», explica. En su opinión, "ha demostrado ser una fórmula fracasada que no protege el asturiano sino que consagra su desprotección y, lo que es peor, la desprotección de los derechos individuales y colectivos de los asturianos», añadió.

Llamazares cree que "el reconocimiento de la oficialidad es la única forma de protección y promoción válida para el desarrollo del asturiano en Asturias», por lo que propone "garantizar la normalización a través de una ley de desarrollo de la lengua vinculada a la educación, la función pública y los medios de comunicación» una vez reformado el actual Estatuto asturiano.

Carlos Pulgar cree "necesaria» la oficialidad para "garantizar la supervivencia en el futuro de la lengua». Un futuro próximo, puesto que considera que "los próximos 15 o 20 años serán determinantes a la hora de asegurar ese futuro», advirtió. Es por eso que han iniciado esta ronda de contactos con partidos políticos, con el objetivo de que "recojan en su programa electoral el objetivo de poner fin a la discriminación que sufren los hablantes de asturiano», para lo que considera la declaración de oficialidad "la mejor fuente para garantizar los derechos y asegurar el futuro de la lengua asturiana».

Aún se desconoce qué postura adoptarán las nuevas fuerzas políticas que puedan acceder al parlamento, como Podemos, pero su presencia podría poner fin al tradicional bloqueo que han ejercido PSOE y PP con respecto a la oficialidad del asturiano. "Si tras la ronda no hay consenso, evidenciaremos qué partidos se han opuesto al compromiso

por la oficialidad», advirtió.

EDITORIAL SOM

GAV/ L'any 2015 se presenta en un horisó incert per al valencianisme. Per primea volta despres de molts anys afrontem unes eleccions municipals i autonòmiques sense un partit referent. Tot pareix indicar que seran entre cinc i sis els partits que se puguen considerar valencianistes i que se presentaran. Açò no se va donar ni quan UV deixà de concorrer perque el seu president, Jose Mª Chiquillo, ya se havia venut al PP i CV encara no havia eixit a la palestra. Perque aquell any (2004), IRV se presentà a les generals com a unica força valencianista (2.111) vots. Despres, en les eleccions de 2007 i 2011 ningú va discutir que CV era l'autentic referent politic valencianista.

Pero ara i com a reflexe de la gran divisio en que esta immers el valencianisme, tot pareix apuntar a que no tindrem l'unio de forces valencianistes que se donà per a les eleccions europees de 2014. Des d'el GAV no anem a entrar a jugar lo que cadascu faça en el seu partit. Estem segurs de que a tots els mou les seues ganes de defendre a Valencia per damunt de tot. I si ells no creguen possible fer-ho baix un mateix paraigües, ho faran des de la responsabilitat i sentit del deure que tinguen. Lo que tampoc anem a consentir es que despres ningú vinga a responsabilisar-mos dels seus resultats. Perque el GAV no pot demanar publicament, com sempre ha fet, el vot per a cap partit valencianista si este no va en coalicio o junt a la resta de formacions valencianistas. En tots i cadascu d'estos cinc o sis partits n'han amics i socis, tots ells grans valencianistes que se mereixen el nostre respecte. Encara que a voltes pugam no coincidir en les seues formes.

Açò no vol dir que fins l'ultim moment des d'el GAV anem a espentar en totes les nostres forces per a que l'unio del valencianisme politic siga un fet de cara a les proximes eleccions. Mes encara quan l'oportunitat historica que tenim per a tornar a les institucions pot ser no se torne a donar fins d'aci molt de temps. El desgast del PP motivat tant pels molts anys de govern com per la cantitat de casos de corrupcio que, especialment en el Regne de Valencia, l'esguiten a diari, pot deixar-ho fora del govern en la Generalitat i en molts ajuntaments importants. Pero el valencianisme, una volta mes en el pas canviat, pareix que no sera capaç d'aprofitar esta conjuntura historica que portaven esperant des de fa mes de 25 anys. Algo que segon totes les enquestes el catalanisme, be per mig d'un tripartit (PSPV-EU-Compromis) o inclus un quatre partit (Podemos) si va aprofitar.

La realitat es que este nou pas pel catalanisme mes radical pot fins i tot assentar-li be a un moviment com el valencianiste precisat d'una regeneracio fonda. Si tenint un nou "Albiñana" assentat en el Palau de la Generalitat este poble no reacciona d'una volta, tindrem que convindre, com digue Juan Garcia Sentandreu en el seu discurs del Premi Llealtat a En Josep Paya, que "Portem anys buscant un Palleter que ficar al front del nostre poble i lo que no tenien era un poble que oferir-li al Palleter". Esperem que el pas per l'oposicio le servixca al PPCV, com li passa al PP en Arago, per a creure's d'una volta per totes els seu anticatalanisme d'escapat i per fi siga capaç de omplir de contingut el seu discurs valencianista que sempre se queda a miges i a soles servix per a enganyar a eixos votants que cada quatre anys se deixen enganyar. Perque han segut ells mateixa en la seua politica continuista els que han alimentat al catalanisme politic durant tots estos anys en que han

---

estat formant des de la seua Conselleria de Cultura als futurs votants de Compromís i de Podemos.

Pero com la vida en el valencianisme segueix mes llunt de les eleccions. Des d'el GAV continuen treballant de valent en un nou curs ple de projectes i ilusions. En este numero de SOM teniu ampla informacio dels proxims events: El V Certamen Parlant en Ausias March, conferencies, recitals, taules redones, teatre, cursos, la commemoracio (que no celebracio) del 25 de Abril, la Fira d'Associacions, El Premi Llealtat... Un fum d'activitats que cada volta se desplacen mes cap a les delegacions del GAV en els pobles. Si l'any passat ya varen tindre molt de protagonisme els GAV de Carlet i Paiporta, enguany el jove i actiu GAV-Gandia porta camí de ser el referent en la lluita anticatalanista. Davant d'un evident proces de desmobilisacio en el Cap i Casal, els pobles de tot lo Regne agarren el testic i se convertixen cada volta mes en els autentics guardians de la flama de la valenciana, tal i com ya feren en son dia en la Llengua Valenciana.

Cal TV3, Catalunya Ràdio i una nova ràdio i televisió valencianes

Acció Cultural del País Valencià (ACPV) és una associació cultural amb més de 40 anys d'existència, més de 4.000 socis i implantació territorial a tot el País Valencià. Creada amb l'objectiu de promoure la llengua i la cultura al País Valencià, a l'empara d'ACPV ha nascut el Centre Carles Salvador (per les seues classes han passat milers de valencians), s'organitza el Correllengua i les manifestacions del 25 d'abril, es va crear la xarxa de Casals Jaume I i l'Octubre Centre de Cultura Contemporània a València. L'entitat ofereix, a més, un Servei Jurídic per la defensa dels drets lingüístics, i que cada any organitza centenars d'activitats a tot el País Valencià, des de campanyes a favor de la llengua fins a debats, exposicions, cicles de cinema o teatre...

Amb aquest objectiu de promoció de la llengua, i entre aquestes i moltes altres activitats, Acció Cultural va fer possible l'arribada del senyal de TV3 i Catalunya Ràdio al País Valencià, amb la intenció de facilitar una oferta de mitjans audiovisuals en la nostra llengua, davant el monopoli del castellà en totes les televisions i ràdios. Posteriorment, va impulsar una campanya per demanar que la nova RTVV fóra íntegrament en valencià, amb el suport de la majoria d'ajuntaments valencians.

Durant més de 25 anys, ACPV ha fet possible que els valencians tinguérem a la nostra disposició l'oferta de TV3 i Catalunya Ràdio, amb un esforç tècnic i econòmic important, perquè si va ser costosa la creació de la xarxa de repetidors, igualment ho fou el seu manteniment durant tants anys. Tot això fou possible gràcies a la col·laboració de desenes de milers de persones, que també van defensar, amb manifestacions i tota mena d'actes, el dret a poder triar canal quan el ministre Barrionuevo o els presidents Zaplana i Camps van voler imposar-nos la censura.

Però, finalment, la persecució política i econòmica del Govern Camps, a força de successives multes, i la reforma de la llei de l'audiovisual valencià aprovada el desembre de 200, va forçar Acció Cultural a tancar les emissions de TV3 al País Valencià el febrer de 20, ara fa 4 anys. Els intents de la nostra entitat per obrir vies de diàleg amb el Govern valencià no van trobar cap resposta positiva, ni tampoc les converses dels consellers Tresserras i Rambla (per part **catalana** i **valenciana**, respectivament) van aconseguir solucionar el problema: el Govern valencià mai no va tenir cap altra voluntat que la de la censura.

El desembre de 202 el Tribunal Suprem **espanyol** donava la raó a ACPV, en el sentit que el Govern valencià no era competent en la matèria. Tot i això, Acció Cultural va acordar no reobrir les emissions, davant l'evidència que el Govern **espanyol** sí que tenia l'autoritat per a

imposar noves multes. El temor es va veure confirmat quan el gener de 2014, l'entitat va rebre la comunicació del Govern **espanyol** d'una nova multa pagada recentment per les emissions de Catalunya Ràdio, la comminació al tancament immediat dels repetidors sota l'amenaça fefaent de noves sancions.

És evident que, en aquestes condicions, reobrir seria una temeritat i una insensatesa suïcida. El treball d'ACPV, doncs, s'ha centrat a garantir una majoria social favorable a retomar als valencians el seu dret a poder triar canal, i també a crear un nou servei de ràdio i televisió valencianes públic, de qualitat, plural i íntegrament en la nostra llengua, i a fer visible aquesta majoria social per tal que siga tinguda en compte per la majoria parlamentària que resultarà de les properes eleccions autonòmiques de maig.

Per tal d'aconseguir-ho, Acció Cultural ha impulsat dues iniciatives legislatives populars (ILP) sense precedents, pel seu àxit i dimensió. La primera, anomenada Televisió sense Fronteres, va recollir 65.650 signatures a favor de TV3, superant les expectatives més optimistes. La segona, per un nou servei de ràdio i televisió valencià, n'ha recollides 90.000 en un temps rècord. Malgrat la convicció que tant l'una com l'altra serien rebutjades o pervertides per la majoria absoluta del PP al Parlament **espanyol** o a les Corts valencianes, han estat el millor instrument per a la conscienciació i la mobilització, en positiu, i per a assolir una majoria social molt ampla a favor de la recuperació de tots els mitjans audiovisuals en la llengua pròpia suprimits pel PP.

Quatre anys després, la nova majoria parlamentària que podria sorgir de les properes eleccions autonòmiques podria satisfer, finalment, una demanda que ja és majoritària socialment al País Valencià: posar en pràctica un acord entre governs autonòmics que legalitze el retorn de TV3 i Catalunya Ràdio, i iniciar el procés per obrir un nou servei de ràdio i televisió públiques valencianes, plurals i de qualitat. Ja només queda aquest pas final.

També firmen l'article la resta de membres de la Junta Directiva d'Acció Cultural del País Valencià: Vicent Martínez Sancho, Carles Solà, Ferran Suay, Tomàs Llopis, Toni Gisbert, Pau Caparrós i Andreu Yudici

El presidente Alberto Fabra saluda a la hermana del académico fallecido. / MÓNICA TORRES

El funeral por Orts destaca su lucha por dignificar el valenciano

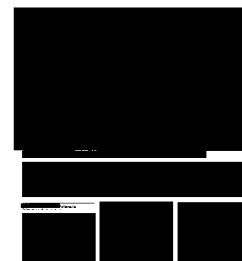
JUAN M. JÁTIVA, 1

El funeral en valenciano por el alma de Pere Maria Orts i Bosch en la Iglesia del Patriarca de Valencia fue una infrecuente ceremonia, porque la oficiaba otro miembro de la Acadèmia Valenciana de la Llengua como él, el sacerdote Miquel Navarro. Al insigne historiador y coleccionista

de arte fallecido hace una semana, se refirió su colega como "un buen hombre, sobre todo", poseedor de "una fe discreta", que trabajó "intensamente por la dignificación del valenciano", una "lengua noble pero relegada".

En la homilía recordó que Orts se fue "sin haber visto publicado el *Oracional Valencià*", una obra que coordinó en la comi-

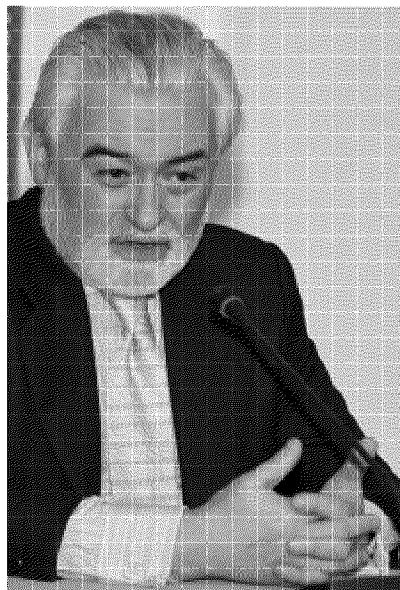
sión de Textos Litúrgicos de la Acadèmia y se usó por primera vez en su entierro. Entre varios académicos, asistieron al acto el presidente de la Generalitat, Alberto Fabra, junto a la consejera María José Català y el presidente de las Cortes, Alejandro Font de Mora. Estuvo presente también el secretario general del PSPV-PSOE, Ximo Puig.

País

El diccionario de la RAE recibe una media de 40 millones de consultas al mes

El director de la Real Academia Española (RAE), Darío Villanueva, ha puesto de manifiesto hoy la vigencia de la lengua española en el mundo y el interés que despierta este idioma y como ejemplo ha señalado que cada mes el diccionario de lengua recibe una media de 40 millones de consultas.

El director de la Real Academia Española (RAE), Darío Villanueva, en la Universidad de Castilla-La Mancha (UCLM). ©EFE/Mariano Cieza Moreno

Se trata, ha dicho Villanueva, sólo de un ejemplo de la atención que suscita el español en el mundo, donde ya existen 500 millones de personas que hablan el castellano y se ha convertido en la segunda lengua por el número de hablantes nativos después del chino mandarín.

Villanueva, que ha inaugurado hoy en la Universidad de Castilla-La Mancha (UCLM), un ciclo de conferencias por el que pasarán directores de las grandes academias de España, ha señalado que el español es la tercera lengua en Internet y la segunda en el mundo económico internacional.

Ha asegurado que actualmente la lengua española está radicada en cuatro de los cinco continentes, si bien es cierto, ha reconocido, que la presencia en Asia es pequeña, y que se sigue avanzando y estos momentos se está constituyendo la academia ecuatoguineana.

El director de la RAE ha asegurado durante su conferencia que el español tiene un potencial cultural enorme y creciente que está muy por encima de estos datos demográficos y estadísticos.

Tras hacer un breve repaso de lo que han sido los 300 años de historia de la Academia, ha realizado una descripción pormenorizada de los trabajos en los que trabajan sus integrantes y que están muy relacionados con la sociedad digital y la sociedad de conocimiento.

En este sentido, ha señalado que se está en un momento «crucial» porque se están modificando muchas cosas y algunas, ha apuntado, «tocan directamente a la línea de flotación de la Real Academia».

Villanueva ha estado acompañado en su intervención por el rector de la UCLM, Miguel Ángel Collado, quién ha agradecido la presencia del presidente de la RAE porque, ha señalado, engrandece a la Universidad regional y constituye una oportunidad única para conocer mucho más aspectos sobre los que trabaja la Real Academia.

La UCLM también tiene previsto recibir en las próximas semanas a los presidentes de las Reales Academias de la Jurisprudencia y Legislación, de la Historia y de Medicina al objeto de que trasladen a la comunidad universitaria la realidad de sus instituciones y de sus respectivos ámbitos de estudio.

El presidente de la RAE, Darío Villanueva, ha abierto este ciclo con la conferencia titulada «El español de todo el mundo».

El català té bon mercat

Joan Abril Español

El català guanya parlants en la transmissió de pares a fills de parelles lingüístiques mixtes o castellanoparlants

“El castellà mana als carrers de Barcelona”: aquest és el titular que el diari El Punt Avui va publicar el 14 de gener a partir de l'*Estudi sobre la presència de les llengües en les converses al carrer* (Barcelona 2012), fet per la direcció general de Política Lingüística i el Centre de Normalització Lingüística de Barcelona, que revela que un 29,5% de les converses als principals eixos comercials són en català. Ara bé, ¿ens hem de quedar només amb aquesta dada per fer una radiografia completa com a resposta a si s'utilitza prou el català al carrer?

Sempre recordaré l'article de Quim Monzó publicat el març de 1991 al *Diari de Barcelona*. D'això ja fa 24 anys, quan encara no disposàvem de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població* (EULP) i només teníem dades sobre el coneixement del català. L'escriptor cita de memòria que el 90% declarava entendre'l, però en canvi molta gent se sorprèn que curiosament es trobin sempre pel carrer amb el 10% que no l'entén. Monzó qüestiona, per tant, el grau de fiabilitat de la resposta, aspecte al qual hem d'afegir l'actitud segons els àmbits d'ús.

Per entendre la realitat d'un país d'una manera general i respondre amb prou coneixement de causa a l'ús del català al carrer, per exemple, cal relativitzar les dades i també contrastar les que són menys bones amb les que ho són més.

És evident que l'estudi que hem esmentat al principi no representa una dada gaire bona respecte a l'ús de la llengua als carrers de Barcelona (11 itineraris de 36 vies urbanes de tots els districtes de la ciutat): la majoria de converses observades eren en castellà (un 58,3%) i un 12,3% en altres llengües, si més no amb dades absolutes. En canvi, i ara contrastem, Gràcia i travessera de les Corts són dues zones on hi ha més converses en català que en castellà. Una altra dada positiva és que el català guanya parlants en la transmissió de pares a fills de parelles lingüístiques mixtes o castellanoparlants.

Segons l'EULP 2013, un 8,6% de la població a Catalunya que sap parlar català continua parlant en aquesta llengua quan algú se li adreça en castellà, però augmenta a les comarques centrals, que és d'un 23,2%, o a l'Alt Pirineu i l'Aran amb un 20,7%. Malgrat que encara són debilitats en l'ús, sabem també que el català és la llengua habitual majoritària en cinc dels vuit àmbits territorials de Catalunya. I si ens enfilem a l'arbre més alt per veure l'amplitud del bosc, sabem també que el català és la novena llengua d'Europa, amb uns 10 milions de persones que el parlen, que és la 19a més usada a Twitter o que hi ha més de 20 canals de televisió i més de 100 emissores de ràdio.

És evident, però, que encara tenim sectors deficitaris, com ara l'etiquetatge, el cinema o la justícia, i també que històricament patim un greuge legislatiu: el coneixement del català només és un dret (el castellà, un deure), malgrat que el català, per exemple, és un “patrimoni cultural que ha de ser objecte d'un respecte i una protecció especials”. Però en el dia a dia, ¿on és aquest reconeixement constitucional?

No podem focalitzar només les dades menys bones, com tampoc només les dades excel·lents. Ens cal ponderar aquest gran ventall de la realitat per concloure que el català, més que no manar als carrers de Barcelona, dirigeix una orquestra amb una gran riquesa de registres que projecten dades més que esperançadores per a la llengua i la cultura catalanes.

Què en fem, del llibre en català?

Vicent Sanchis

Temps era temps quan el llibre en català comptava amb dues grans editorials que articulaven, com gairebé tot al país, dues sensibilitats: la més pròxima a Convergència i la més identificada amb el PSC. Enciclopèdia i Edicions 62. I el Teatre Lliure i el Teatre Nacional. I la COM i Catalunya Ràdio. I el MNAC i el Macba. I etcètera. No era, aquella, una manera raonable d'entendre la cultura. Ni responia als esquemes en què es mouen les societats de lliure mercat i pensament d'aquesta part del món. Això és cert. Com també ho era que la dualitat, atida per interessos estrictament polítics, sovint donava com a resultat una fertilitat ben agradable. Gustosa. La competició entre Enciclopèdia i Edicions 62 per convertir-se en la gran referència de l'edició en català tenia inconvenients –una cultura excessiva de l'alegria subsidiada, més enllà de les lleis de l'oferta i la demanda– però també avantatges –una ambició que cobria fronts ben diversos i necessaris.

Tot això es va acabar. En el cas del sector de l'edició, quan el Grup Planeta, sotmès a la incontinença compulsiva de José Manuel Lara Bosch, va anar adquirint tot allò que es deixava abduir. Enciclopèdia i Edicions 62, gestionades a sotracs i alimentades al remat amb el gota a gota del suport oficial d'un signe o un altre, es van deixar abduir pel gran tub digestiu. Les dues editorials catalanes de referència es van afegir, d'aquesta manera, a una llista enorme on hi havia també Destino o Columna. En principi, l'operació va significar alguns avantatges. Enciclopèdia –Proa, Pòrtic i Mina– van entrar en un circuit de preus i serveis compartits. A més, ho van fer amb una filosofia que es comprometia a respectar, d'entrada, l'autonomia i el sentit de cada marca. Però els inconvenients, lògics, no van tardar a aparèixer. Al final, és ben difícil mantenir viva una ànima quan els encarregats de preservar-la han de retre comptes a un gestor que no acaba d'entendre els detalls perquè es tracta de quadrar grans comptes. Quan supedita els interessos particulars als generals. I els generals s'articulen a l'entorn del gran mercat en espanyol, tant a la península Ibèrica com a Amèrica Llatina.

Hi ha hagut conseqüències també indesitjables que afecten directament els autors en català, que han vist com, de fet, les seves editorials de referència es convertien en satèl·lits de luxe en els quals ells passaven d'estrelles a comparsa sovint molesta. O com els principals premis de la literatura catalana quedaven en mans úniques. Unes mans que han aplicat en la majoria dels casos els criteris que regeixen els grans guardons de la casa, com ara el premi Planeta. Una estafa anual que ha rebut durant dècades la benedicció de tothom per l'impacte en el mercat i la retribució monetària. Lentament, els escriptors en llengua catalana van començar a patir els efectes de ser plat de segona taula, malgrat les bones intencions persistents dels subresponsables dels seus segells editorials.

Ja fa, doncs, un cert temps que aquells interessos i aquelles sensibilitats han començat a reaccionar per recuperar almenys la presència d'una gran editorial catalana amb criteri i interessos autònoms. Lliures. La mort de José Manuel Lara pot precipitar aquests moviments. Sobretot a l'entorn d'Enciclopèdia. La seva fundació conserva, encara, un percentatge significatiu de la propietat del segell i comparteix amb Planeta el control del Grup 62. I, sobretot, manté la mirada clara i fixada en la necessitat de respondre a uns interessos lliures. Cal recuperar un segell editorial de referència per a la literatura escrita en català, que torni a estructurar col·leccions solvents de traduccions i clàssics. De poesia i teatre dosificades perquè no siguin letals en els balanços anuals. Què en fem, del llibre en català? Recuperar-lo. Tornar a situar, al costat de les editorials vives, petites, modestes, intuïtives i necessàries, una gran empresa que complexi el paper necessari que fan en qualsevol altra llengua i en qualsevol altra cultura. Entre el patrimoni a reivindicar, a salvar, hi ha Enciclopèdia.

Traballo replica a la patronal que el uso del **gallego** para acceder a ayudas lo exige la ley

La Xunta mantendrá el **gallego** como un criterio que puntúa a la hora de acceder a las subvenciones autonómicas destinadas a realizar cursos de formación porque así lo exige la ley. Aunque la Confederación de Empresarios de Galicia (CEG) reclama a la Consellería de Traballo suprimir este requisito para acceder a las ayudas, tal y como consta en un dictamen del Consello **galego** de Relacións Laborais donde solo la patronal criticaba el uso del **gallego** en los cursos formativos, desde el departamento dirigido por Beatriz Mato sostienen que el uso de este idioma es "un requisito" contemplado en la Lei de Subvencións de Galicia de 2007 y que, por tanto, el criterio fue incluido "en todas las convocatorias de subvenciones" que se realizaron a partir de entonces.

Desde la Consellería de Traballo recuerdan, además, que el **gallego** "es una lengua oficial de la comunidad autónoma" y que, "por lo tanto, cualquier persona o entidad que quiera acceder a un concurso público convocado en Galicia debe conocerla".

En la orden que fija los parámetros para acceder a las subvenciones, la Xunta dispuso la obligación de obtener un mínimo de 25 puntos sobre un total de 80 para acceder a la convocatoria y, en concreto, el uso de **gallego** por parte de los profesores a la hora de impartir las clases se valora con cinco puntos. A ese mismo argumento aluden fuentes de Traballo cuando señalan que, por otra parte, "el conocimiento del **gallego** no es un criterio determinante para acceder" a la subvención al suponer solo 5 puntos de un total de 80.

Desde la Administración autonómica apuntan, asimismo, que "todas" las órdenes de ayudas se someten siempre a la valoración de los órganos consultivos, en los que está representada la CEG, "sin que la patronal", señalan, "pusiera nunca antes objeciones a este requisito".

Por otra parte, el BNG exigió ayer a la patronal gallega "una rectificación" por "equiparar el **gallego** con la mala calidad en la educación". La CEG sostenía en el argumentario recogido en el dictamen del Consello **galego** de Relacións Laborais que si el **gallego** se barema, se debería exigir al alumnado un nivel de dicha lengua oficialmente acreditado para poder "garantizar la calidad de la formación". Para los empresarios, debe primar "la calidad atendiendo al colectivo a formar".

Para la portavoz de Lingua, Ana Pontón, las declaraciones de la CEG son "intolerables" y constituyen "un insulto" para los gallegos. La diputada nacionalista considera que "afirmar que el uso del **gallego** incide en la baja calidad es una barbaridad y un acto de racismo y de discriminación

lingüística que atenta contra nuestra dignidad colectiva". Pontón añade que "no es obligatorio presentarse a las ayudas de formación" y que quien recibe dinero público de los impuestos que pagan los gallegos debe, "como mínimo, respetar la lengua del pueblo".

Desde A Mesa pola Normalización Lingüística, su presidente, Marcos Maceira, consideró ayer que la demanda de la CEG muestra el "absoluto desprecio por el **gallego** y, en consecuencia, por Galicia", de "algunos sectores" de la patronal. El dirigente de A Mesa animó a la CEG a cambiar de actitud porque cree que "el desprecio por uno mismo no es buena carta de presentación en ningún sitio".

Frente a la actitud de la CEG, Maceira apunta que en el programa de A Mesa Abertos ao **galego** participan 90 empresas que realizan actividades en **gallego** "sin compensación porque creen", afirma, "que el **gallego** es una marca de distinción más que los ayuda en su actividad empresarial". Finalmente A Mesa recuerda que, pese a rechazar el **gallego**, la CEG "no tuvo problemas para recibir hasta 2012 ayudas destinadas a normalización lingüística".

COMUNICACIÓN Y CULTURA VALENCIANA

La Real Academia de Cultura Valenciana celebró ayer un debate sobre 'Los medios de comunicación y su aportación a la cultura valenciana', en la que participaron los periodistas Iñiqui Zaragüeta, de La Razón, Rafael Navarro, de El Mundo, y Pablo Salazar, de LAS PROVINCIAS. Entre los asistentes se encontraba el decano de la RACV, Enrique de Miguel.

Baixauli, finalista del premio Crexells

La novela 'La cinquena planta' del escritor suecano Manuel Baixauli, ha sido proclamada finalista en la XLIV edición del Premi Crexells que otorga el Ateneu Barcelonés. Junto a él, competirán por conseguirlo las novelas 'Mars del Carib', de Sergi Pons Codina, y 'La vida és estranya' de Valentí Puig. Durante los próximos meses se realizará un programa de conferencias, debates y actividades para dar a conocer las tres obras que optan al premio y que han sido reconocidas como las mejores en lengua **catalana** pub

Las librerías crecen en Valencia

► La Comunitat Valenciana perdió 33 puntos de venta durante 2014 pero la provincia vio abrir 31 nuevos establecimientos ► La venta de libros cae en 162 millones de euros en apenas tres años

J.R.S./E.P. VALENCIA

■ Pese al panorama de crisis en el sector de las librerías españolas — un total de 912 cerraron en 2014 en España, 443 más que en 2013, lo que significa dos de ellas al día— Valencia lideró el crecimiento de apertura de nuevos establecimientos.

Así, según el *Mapa de Librerías 2014* editado por la Confederación Española de Gremios y Asociaciones de Libreros (CEGAL), Soria con un 25%, Madrid con 20%, Valencia con el 19,5% y A Coruña con el 11% fueron las ciudades en las que se produjo el mayor número de nuevas aperturas.

En concreto, Valencia pasó de tener 162 librerías en 2013 a 193 en 2014, o lo que es lo mismo, 31 de ellas más. Aún así, el dato en la Comunitat Valenciana no es para nada halagüeño ya que la autonomía pasó de tener 379 librerías en 2013 a las 346 actuales.

Los descensos bruscos se produjeron en Alicante, que saltó de 177 librerías en 2013 a 126 en 2014 y Castellón donde se cerraron 13 de las 40 librerías con que contaba un año antes.

Además, según el estudio, se produjo también una caída en las ventas anuales de libros de alrededor de un 18,6% menos en

Imagen del interior de una librería de Valencia. EDUARDO RIPOLL

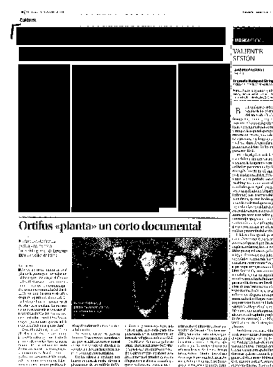
comparación con el ejercicio de 2011.

Las ventas de libros han pasado de más de 870 millones de euros en 2011 a los 708 millones registrados durante 2014, un descenso que ha sido progresivo (785 millones en 2012 y 757 millones en 2013) pero que este año se ha suavizado, según CEGAL.

Las librerías con ventas superiores al 1,5 millón de euros vendieron en 2014 un 85% de libros y apenas un 1,1% de revistas y un 8,4% de papelería, una situación que se invierte en los establecimientos con ventas menores de 30.000 euros, que facturan un 64,5% de libros y más de un 24% en papelería y un 3,3% en revistas.

Según la presidenta de CEGAL, Pilar Gallego, a pesar de esta bajada en las ventas hay cierto «optimismo» y está convencida de que «llegará un momento en que deje de caer y ese momento está próximo».

Para los libreros, la «crisis del libro» continúa abierta, pero existe cierta esperanza en el surgimiento de nuevos modelos de librerías más pequeñas. A todo esto se une la confianza en que el abandono del fomento de la lectura por parte de familias y de la Administración desaparezca con el fin de la crisis.

A LA MANERA DE VALÈNCIA

Alejandro Mañes

Hace ya más de 80 años que se firmaron las Normas Ortográficas de 1932, para obviar el conflicto lingüístico, ante el cual **Nicolau Primitiu** se atrevió a poner nombre: «Ba-ca-vés», balear, catalán, valenciano, eliminando las reticencias ante lo que definió como «una lengua sin nombre». Se pensaba que con ello se ponía en marcha una solución operativa en favor de una sociedad dinámica, interesadamente enfrentada por algunos con motivo de sus señas de identidad, que, de momento, según parece, vuelven de actualidad.

Pues resulta que las cosas continúan como estaban y una de las partes, la secesionista en el tema de la lengua, no acepta la solución al conflicto que nos paraliza, sin otorgar a las instituciones de las que nos hemos dotado la autoridad correspondiente. Entre ellas, la Acadèmia Valenciana de la

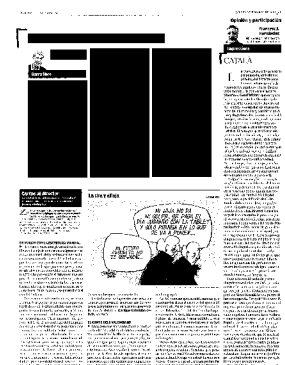
Llengua, de la cual formaba parte, desde sus inicios, el mecenas intelectual recientemente fallecido, **Pere Maria Orts**, y, también, el Consell Valencià de Cultura, el cual expresa, en su dictamen, que la denominación valenciano debe ser usada, sin que tenga carácter excluyente, formando parte del sistema lingüístico de los territorios hispánicos de la antigua Corona de Aragón.

¿Qué se pretende al no aceptar el dictamen? ¿Qué más hace falta para acabar con la discordia? ¿Para qué los pactos políticos, si luego no se cumplen? Y resulta necesario tomar conciencia de ello para superar nuestras diferencias, y evitar mayor confrontación interna que debilita la imagen que proyectamos en el exterior. Así quisimos trasladárselo al propio presidente de la Generalitat, **Alberto Fabra**, en el Club Jaume I. Cómo puede entenderse la oposición del Partido Popular al homenaje a **Ovidi Montllor** — L'Any Montllor — con motivo del veinte aniversario de su fallecimiento (10 de marzo de 1995) por afirmar el cantante, en una de sus interpretaciones defendiendo la unidad de la lengua, que lo hace «a la manera de València».

La lengua debe obtener una acepta-

ción definitiva, de la mano del acuerdo, que mantenga la adscripción al tronco común, acabando con el enfrentamiento. Los políticos son los verdaderos responsables de hacerlo, pues para ello están. La Acadèmia ha hecho un buen esfuerzo, abierto a la multiplicidad de entradas autóctonas, en el *Diccionari Ortogràfic de Pronunciació del Valencià*. ¿Qué más esperamos? ¿Qué se pretende por quienes no aceptan el acuerdo? Efectivamente hace falta el consenso. Y no sólo en el tema la lengua, sino también en el de nuestras raíces más profundas que exigen una clara definición sobre nuestra identidad.

Mantener el contencioso de la lengua —y otros análogos— es decir, apostar por un idioma separado del sistema lingüístico del que forma parte, no sólo carece de base científica, sino que acentúa la debilidad de nuestra posición, entorpece el reencuentro con nuestra historia y dificulta la puesta en marcha de una sociedad civil todavía dividida y, en cierto modo, paralizada. ¿O acaso los interesados en mantener la división son aquellos que no hablan valenciano ni sienten como propias nuestras señas de identidad?

Las mujeres copan los premios. Amparo Cabrera y Elena Casas han roto moldes este año al imponerse en el concurso de «llibrets» de Lo Rat Penat, tradicionalmente dominado por hombres. Amparo repite, porque en 2011 ya consiguió este galardón. Elena, una matemática aficionada a la poesía desde pequeña, siempre ha escrito para las falleras de su comisión, Cervantes-Padre Jofré.

Amparo Cabrera

► PRIMER PREMIO EXTRAORDINARIO BERNAT I BALDOVI

«A los partidos de izquierdas les gustan y se ríen con los llibrets»

Amparo Cabrera ha conseguido, a sus 50 años, el primer premio extraordinario Bernat i Baldovi del concurso de «llibrets» de Lo Rat Penat. Ella y Elena Casas han copado los primeros puestos de un certamen de poesía que tradicionalmente ha estado dominado por hombres. Amparo repite porque en 2011 ya consiguió este galardón.

¿Cómo llega usted al mundo de los «llibrets» falleros?

Yo tengo mi trabajo, concretamente una empresa de trajes de comunión y boda. El mundo de la poesía es más que una afición para mí, es como mi segundo oficio. Yo me considero poetisa. Formo parte de la falla Santiago Rusinyol-Conde de Lumiares desde hace mucho tiempo, pero yo llevo escribiendo poesía festiva desde 2006. No es mucho tiempo, pero fue empezar y en poco me he convertido en una enamorada de la poesía festiva. Además, también hago «llibrets» para otras fallas.

¿Qué representa el galardón?

Para mí representa mucho. Una ilusión más porque mi hija es fallera mayor de mi falla este año. En el mundo de la falla después del premio al monumento, este es el más importante. Me ha hecho mucha ilusión.

Amparo Cabrera.

¿Le parece adecuado un concurso con casi cien premiados?

Al principio quedábamos a cenar todos los poetas que nos presentamos al concurso en un restaurante de la ciudad pero poco a poco la cosa fue creciendo y al final es un poco marabunta porque vamos los poetas y muchas fallas. Pero pienso que es una manera de reconocer el trabajo, muchas veces altruista, que hacemos. Te dan un «palet» o estandarte y eso le hace ilusión a todas las fallas.

¿Cree que el concurso de Lo Rat Penat tendrá futuro si cambia el color político en el gobierno de la ciudad?

Creo que eso no influye. Me da igual criticar a unos que a otros. Si lo hacen mal se les criticará igual. No son premios que dependan del apoyo de la administración. Durante el franquismo estos premios estuvieron vigentes, con o sin censor no lo sé, pero se siguieron haciendo «llibrets» de fallas. Y también a los partidos más de izquierdas les gustan y se ríen con los «llibrets».

¿Qué opina del discurso de la alcaldesa en la Crida y la controversia del caloret?

No creo que que tenga que opinar de esto.

Elena Casa

► SEGUNDO PREMIO MAXIMILIANO THOUS

«No hay derecho a que Rita Barberá use así el valenciano»

N. MARLINA VALENCIA

Elena Casa ha obtenido este año el segundo premio Maximiliano Thous del concurso de «llibrets» de fallas que convoca Lo Rat Penat. Esta matemática castellanohablante que trabaja en el departamento administrativo de una importante empresa de cava asegura que la poesía es algo innato en ella.

¿Cómo llega usted al mundo de los «llibrets»?

Tengo afición por la poesía desde que era pequeña, siempre he escrito poesía para las falleras de mi comisión (Cervantes-Padre Jofré). En 2006 me propusieron hacer el «llibret» infantil y gané el primer premio de la sección. Yo soy licenciada en Matemáticas, que no tiene mucho que ver con la poesía, pero esto es algo que sale de mí, es innato. Mi familia además me apoya, sobre todo, mi marido porque yo soy castellanoparlante y el me ayuda a traducir los textos.

¿Qué representa el galardón?

Una ilusión grandísima. Para una persona que habla castellano como yo es todo un logro poder escribir poesía en valenciano con la dificultad añadida de darle el punto jocosos y de chanza. Los cursos de poesía en valenciano que he hecho en Lo Rat Penat me han ayudado mucho pero aún así es un esfuerzo.

Elena Casa.

¿Le parece adecuado un concurso con casi cien premiados?

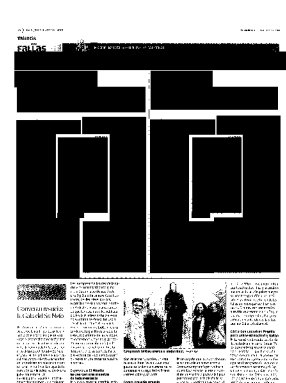
Pienso que todo el que escribe un «llibret» hace un esfuerzo y es una manera de reconocerlo aunque sea con décimo accesit de la última sección.

¿Cree que el concurso de Lo Rat Penat tendrá futuro si cambia el color político en el gobierno de la ciudad?

Lo Rat Penat es una entidad independiente de la política. Ni la izquierda ni la derecha le han ayudado nunca, salvo cuando llegan elecciones. Se financia con aportaciones privadas, afortunadamente, y por eso creo que seguirá existiendo. Es necesaria porque el valenciano que se imparte en las escuelas no es valenciano.

¿Qué opina del discurso de la alcaldesa en la Crida y la controversia del «caloret»?

Lo siento mucho por Rita Barberá porque es un baluarte para Valencia pero no hay derecho a que en una ciudad donde el valenciano se pide hasta para opositar a barrendero la alcaldesa use ese vocabulario. Si se queda en blanco, que le puede pasar a cualquiera, que hable en castellano. Rita Barberá lleva años suficientes de alcaldesa como para tener una mínima noción del valenciano.

Francesc J.
Hernández

CATALÀ

La Conselleria d'Educació fa propaganda, amb diners públics, del districte escolar únic. «Prioritzem la llibertat de les famílies», diuen. És una vella mentira. Es remonta al govern **Thatcher**. **Geoff Whitty**, que ocupava la prestigiosa càtedra Mannheim de l'Institut d'Educació de la Universitat de Londres, va estudiar als anys 90 l'efecte del districte únic, combinat amb rànquings d'escoles. La seua conclusió fou que, tots dos factors, produïen una intensificació de les diferències socials, legitimades ara amb una nova retòrica. El conegut *efecte Mateu*: els centres millor classificats poden seleccionar millor l'estudiantat; dels pitjors classificats fug l'estudiantat que pot fer-ho (per exemple, perquè pertanyen a famílies amb més diners o millors horaris laborals per portar els xiquets i les xiquetes a escoles allunyades). Amb el temps, els centres pitjors classificats esdevenen pèssims. La demanda d'ensenyament privat augmenta i els seus preus (com ja passa ací).

Malgrat les conseqüències negatives, la retòrica de la llibertat d'elecció torna a aparèixer en la llei nordamericana «que cap nen es quede enrere» (No Child Left Behind, NCLB) del 2002, sota la presidència de **G. W. Bush**, adobada amb les conegudes proves diagnòstiques que tenen el mateix efecte classificatori. Una altra vegada la conseqüència perversa per al sistema educatiu ha estat ben documentada. Podeu veure el llibre de **Diane Ravitch** «Vida i mort del gran sistema escolar nordamericà» (2010) que té el significatiu títol: «Com les proves diagnòstiques i la l'elecció [de centre] han socavat l'educació». Però no cal anar a bibliografia especialitzada. Ací teniu un judici demolidor: «La llei NCLB tenia alguns defectes greus que estan perjudicant els nostres fills en lloc de ajudar-los. Els professors es veuen freqüentment obligats a ensenyar per a la prova». Són paraules de **Barak Obama**, de l'any 2011.

I quan la combinació de proves diagnòstiques i districte únic ja havia mostrat les seues conseqüències negatives pel que fa a l'educació en conjunt, ací **Wert** i **Català** la recuperen i li fan propaganda. Per què? Molt senzill: perquè encara que es una combinació negativa per a l'educació en el seu conjunt, és beneficiosa per a l'ensenyament privat. I damunt, la consellera Català es permet amenaçar: si el Partit Popular perd les eleccions, d'uen, perillan els llocs de treballs dels professors dels centres concertats. El ben cert és que des del dia que **María José Català** fou nomenada consellera fins el curs passat (últimes dades publicades pel ministeri) hi ha 2.591 docents menys als centres educatius públics valencians, la qual cosa no es justifica per una baixada de l'alumnat, perquè hi ha 10.929 estudiants més.

Estudis i dades, front a propaganda i amenaces.

Joan Fuster, Joan F. Mira i Josep Gifreu

Sal-lus Herrero L'altre dia, a finals de febrer, en la secció Quadern del diari de Madrid, Joan Francesc Mira publicava un article intítulat "Fuster traductor" on, cap a mitjan escrit, s'anunciava això: "Fuster em vingué a veure, em va dir que li havien encomanat la traducció de 'Fontamara', que ell no sabia prou italià, i que si la podia traduir jo". Cosa que, al meu parer, mostra un Fuster humil, modest, generós, solidari... un autor que, en reconèixer els seus propis "límits", no té cap problema a proposar-li a un jove que ha estudiat a Itàlia que l'ajude en la traducció, quan Fuster era ja prou famós i reconegut en el seu ofici d'escriptor de prestigi, -i per això, segur, li digueren encomanar la dita traducció- i el recompensa econòmicament amb 5.000 pessetes de l'època, que està molt bé

Des d'una posició inicial, sens dubte, de "reconeixement" i "admiració", Joan Francesc Mira escriu sobre la quantitat de treballs d'investigació que es dediquen a l'estudi de Joan Fuster: "Sembla que 'més de tres quartes parts' dels professors valencians de literatura **catalana** (sobretot els que s'ocupen de la contemporània) dediquen bàsicament la seua activitat professional a 'glossar' tots els racons possibles de l'obra d'Estellés i de Fuster".

No obstant això, hi posa algun "però", que matisa allò dit anteriorment, per si algú ho trobava elogiós, perquè hi afegeix: "Dedicació altament 'lloable' que té, tanmateix, alguns 'inconvenients'. Per exemple, especialment en el cas de Fuster, la dificultat creixent de trobar, en l'obra de l'autor estudiat, algun aspecte o detall que 'encara no' haja estat objecte de papers més o menys acadèmics". O aquests professors no tenen altres faenes a fer o es veu que encara troben, en l'obra fusteriana, aspectes que els interessin. I tothom ho sap, "de gustibus non est disputandum". Excepte que a algú, aquesta distracció li sembla una pèrdua de temps...

No sé què en deuen pensar vostés però a mi em sembla insòlit que es reclame 'menys estudi' de l'obra d'un escriptor imprescindible per a entendre el passat i el present del País Valencià actual (i dels Països Catalans) quan, tret de l'espai universitari, sovint la societat li ha negat el pa i la sal per a penjar-lo en vida i inclús després de mort; hi ha hagut massa gent que no li ha perdonat una obra sempre intempestiva, que remou la somnolència digestiva i panxacontenta de massa "valencianos" perfectament espanyolitzats, una gent que pot prescindir de la seua valencianitat o catalanitat. Com afirmava Pierre Vilar el 1987: "Tot historiador intel·ligent és sociòleg, tot sociòleg intel·ligent és historiador, deia Marcel Mauss. Del passat a avui, d'avui al passat, el diàleg és constant".

L'afirmació que hi ha "massa estudi" de Fuster, i més encara feta per part d'un escriptor valencià (i en català) que s'ha caracteritzat per considerar-se un 'bon amic', 'deixeble' o 'company' d'ell sembla ben sorprenent i inexplicable. Si més no, a mi, em resulta incomprendible, a no ser que tingam en compte l'asfixiant context polític i administratiu dels darrers anys, que tracten d'eliminar qualsevol dissidència independentista al País Valencià del corrent hegemònic espanyolitzador i qualsevol possibilitat de federació o confederació dels països amb la mateixa llengua i cultura. Les darreres contribucions de Mira van en aquest sentit per a desfer les petjades catalanistes de Fuster; sens dubte, en un estat sense un gram d'intel·ligència, més que la policial, si hi haguera un "think-thank" a Madrid o a la sucursal de València encarregat de "les coses catalanes" es deuen estar fregant les mans. Mira explica, esbiaixat i exagerant, com -en els textos valencians- s'estudia només o gairebé exclusivament a Estellés i a Fuster, i, com a prova, esmenta el llibre de Vicent Salvador "Figures i esbossos. Estudis sobre literatura **valenciana** contemporània" (Alacant, Institut Juan Gil Albert, 2012), sense nomenar-ne l'autor. Per això, davant el que considera una provocació intolerable, Mira decideix mostrar les seues 'mancances' i aclarir qui era realment Fuster com a traductor, si algú l'elogia en excés i de manera injusta i sense mereixements, en no saber que va ser Mira el qui va fer aquella traducció i potser només ell en mereixeria els elogis...

Mira escriu textualment: "Fa un any o dos, em va arribar a les mans un volum d'"estudis sobre literatura **valenciana** contemporània" (aquest no és el títol, sinó el subtítol), obra d'un catedràtic competent i subtil, poeta, i home d'extensa cultura literària. Òbviament, més de la meitat dels capítols anaven dedicats a Estellés i a Fuster, "entre els quals, un em sobtà especialment: "Recepció literària i afinitats electives: Fuster traductor d'Ignazio Silone. Parla, no cal dir-ho, de la novel·la de Silone, Fontamara, i explica que la versió és impecable, demostra la penetració lingüística del traductor, la seua capacitat d'adaptar el llenguatge, com accepta i resol els reptes estilístics, i altres lloances i meravelles que, tal com anava llegint-les, em confortaven retrospectivament. Perquè aquella traducció la vaig fer jo, servidor de vostés, de la primera ratlla a l'última, a banda dels 'retocs' que Fuster hi va afegir al seu gust. Un dia dels primers anys seixanta, Fuster em vingué a veure, em va dir que li havien encomanat la traducció de Fontamara, que ell no sabia prou italià, i que si la podia traduir jo. I que hauria de mantindre el seu nom com a traductor, però que em passaria els honoraris sencers (5.000 pessetes, si no em falla la memòria). I així va ser, amb un 'petit' esment que fa al final del pròleg, quan diu: "I m'ha ajudat força a enllestir la feina el meu bon amic Joan Francesc Mira, sense l'ajut del qual no hauria pogut acabar-la amb la rapidesa ni potser amb la pulcritud que el CLUB DELS NOVEL·LISTES m'exigia". I tant, i tant. El que no sé, però ho suppose, és si l'autor de l'estudi sobre la traducció de Fontamara l'hauria escrit igualment, i amb els mateixos elogis, si haguera sabut que el traductor no era Fuster, sinó un tal Mira".

Posar en qüestió, com es fa en aquest cas, la competència, la 'imparcialitat', la bonhomia i l'honestat intel·lectual i el bon ofici de Vicent Salvador, si més no, em sembla molt discutible, perquè conec a Vicent Salvador des que fou professor a l'Institut de Xàtiva a meitat dels anys setanta. I tampoc no s'entenen les crítiques a Fuster i el menyspreu vers l'Estellés que ha expressat, poèticament, la puta postguerra, la mort, l'amor, la precarietat, la passió eròtica, el sexe, el cinema i la repressió de la dictadura, des d'una poesia que conta la vida quotidiana i ens fa entendre, meravellosament, la clau d'alguns panys per entendre el nostre passat... Joan Fuster li va donar íntegrament tots els diners que li van pagar, li va reconèixer el treball ben fet, el va

elogiar explícitament al pròleg i, a sobre, Mira encara es queixa, amb desdeny vers els altres, que no el reconeixen o no l'elogien tant com fan amb Fuster els infinits estudiosos que es dediquen a investigar tots els racons de la seua obra i la d'Estellés. Sospita i afirma, sense cap prova, que si hagués estat signat per ell, no elogiarien tant la "seua" traducció, com ho li ho fan a Fuster o a Estellés. El pes de l'estudi i el reconeixement als escriptors del passat, impediria fer justícia i elogiar els escriptors dels present; com si fos exclouent o incompatible. No podem deixar de reconèixer que la vida, sovint, és ben injusta i hem de compadir aquells que no són prou reconeguts en l'estrany país del tribunal del mèrit en la literatura. Però responsabilitzar a qui ha estat un víctima especialment atacada, algú que ha sigut molt poc valorat popularment i que ha patit persecució, insults, atemptats terroristes i escarni per banda per part del sector polític i institucional hegemònic del País Valencià em sembla que és errar l'enfocament i carregar-li a Fuster 'culpes' que no deu, qui sap si per tal de convertir-lo en una mena de 'boc emissari' que carregaria amb totes les carències del país, un ase dels colps amb el qual es podria fer vudú i diana i així rehabilitar-se Mira al si de la societat **valenciana** mentre colpeja Fuster com un sac de boxa.

Des del meu punt de vista, als qui cal responsabilitzar de la manca de reconeixement dels escriptors (músics, actors, artistes, mestres, periodistes, intel·lectuals, directors de teatre o cinema) en català al País Valencià no és a Fuster sinó als sectors de la dreta **valenciana** que intenten anorrear i destruir qualsevol relació, ni que siga estrictament 'cultural' i literària, entre el País Valencià, les Illes i el Principat de Catalunya i fer que renunciem, de grat o per força, a qualsevol projecte de mantenir o incrementar les relacions socials, econòmiques i polítiques a l'eix mediterrani, altrament dit Països Catalans. Perquè això es considera perfectament prescindible... Però ni així -farcits de renúncies i desercions- s'admet ni serà admès ningú al club del reconeixement de la dreta '**valenciana**' regnicola... perquè si has abjurat i renunciat a la política dels països de parla **catalana**, en un gest d'autocastració i amputació políticoexistencial, t'exigiran, immediatament, que renunciés a tot, també a la cultura, a la llengua i a la pròpia existència que se'n deriva de la nostra condició **valenciana**. "Roma no paga traïdors" i dit popularment, "cap avall no hi ha sostre ni topall". El que els dol és que existim, que siguem diferents, **valenciana**, **catalana** o baleàrica gent, quan ens voldrien només espanyols castellanitzats, humiliats, vençuts i agenollats permanentment, demanant perdó, penedint-nos pel fet d'existir i ocultant, pels segles dels segles, la voluntat de ser 'nosaltres'. En conseqüència, fins i tot abjurant del tot del passat fusterià, com si fos una cosa de joventut, i fent malbé la pròpia biografia, esborrant les petjades anteriors en un camí ignominiós, semblant al de sant Pere negant al seu mestre, fins i tot així, el senyor Mira no es podrà prestigiar davant els imperialistes i els summes sacerdots que atorguen el reconeixement social, els premis i els mèrits a València o a Madrid.

Perquè si no se sap llegir atentament, aparentment i en el fons, la de Mira sembla una acusació greu contra un Fuster que s'hauria 'aprofitat' del seu treball, com a negrer, d'un jove indefens, tot i que li va proposar donar-li els diners íntegres de la traducció d'un llibre de l'italià al català, i si no va aconseguir Fuster que signara el treball de traducció JF Mira potser no fou responsabilitat del propi Fuster sinó del qui li havia fet la comanda, Joan Sales. Potser Fuster no sabia prou italià, com diu Mira que li va dir, però Fuster sabia prou castellà, francès i català, tres llengües romàniques, semblants a l'italià, per a fer els retocs adients de reelaboració dels textos en català, afaïonar, posar en peu i deixar el treball d'un Mira que era a les beceroles de la traducció ben enllestid des del punt de vista literari... I potser Mira, tot i que no ho diga, va

aprendre alguna cosa de Fuster i va esdevenir l'excel·lent traductor que és, reconegut internacionalment, per haver seguit, ni que siga en part, el solc literari d'un Fuster que era un escriptor de l'alçada d'una catedral gòtica. El qui li ho va encarregar a Fuster em sembla que fou Joan Sales, autor de la novel·la sobre la guerra civil "Incerta glòria", i estava entossudit que fos Fuster qui signara el text traduït... Potser quan llegirem el corresponent volum de la Correspondència entre Fuster i Sales trobarem les claus del conflicte i traurem l'entrellat de tot plegat. Si Fuster va fer només uns mers 'retocs' o va anar més enllà i va repassar a consciència la traducció de base que li havia passat Mira.

Veient-ho retrospectivament, en l'article "Fuster traductor", ara apareix un Mira rancuniós, com si acusara Fuster d'haver-li 'usurpat' el protagonisme que es mereixia "un tal Mira"... que ara s'humilia irritat. Fuster hauria esdevingut una ombra allargada que li roba reconeixements i honors, a ell, un magnífic escriptor i traductor (que ho és), reconegut inclús amb premis 'nacionals' i de tot l'àmbit dels Països Catalans, com ara amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, igual que el mateix Fuster, Estellés, Raimon... Com si no poguera suportar una competència que el fa minvar en mèrit perquè, en el fons, ell no deixa de rivalitzar i comparar-se amb el seu "mestre" sense poder superar-lo, i ho fa inclús a costa de renegar de la construcció fusteriana dels Països Catalans, a costa de reformular la nació dels valencians i de mostrar les misèries d'un valencianisme polític que, per a afirmar-se, té necessitat de negar la catalanitat **valenciana**, si més no políticament. I tanmateix, com més s'arrossegue per terra més fàcil serà que l'aixafen els qui remenen les cireres de les senyes d'identitat valencianes i dicten, institucionalment i mediàticament, el clixé del "bon valencià(no)". Al meu parer, el projecte de País Valencià, si prescindeix políticament del marc català, resta escapat i esdevé arrossegat i indefens en mans de Madrid.

No sóc cap expert en traducció ni puc afirmar si Fuster va ser un excel·lent traductor o no, posem per cas, de "La pesta" i d'altres novel·les d'Albert Camus o d'altres textos en francès al català, tant de poesia com de novel·la, tot i que Fuster sempre és fa llegidor, clar, amè i intel·ligible. Com a profà en la matèria, que confia en Guillem Calaforra, Gustau Muñoz, Eduard Verger, Enric Sòria, el mateix Mira i altres experts en traducció, em sembla que la mirada de Fuster cap a l'àmbit francès, i la seua aportació traduint o referenciant la bibliografia francòfona, fou molt higiènica i saludable per a enfortir, vigoritzar i eixamplar la perspectiva, la perspicàcia, la profunditat i les potencialitats de la literatura **catalana** a tots els àmbits dels Països Catalans. El que em sembla poc recomanable és que algú pledege amb Fuster (ja mort des del 1992!) sobre traduccions i que els elogis a Fuster li susciten aquesta reacció de gelosia tan pròxima a alguns dels pecats capitals. A casa nostra, com sol passar als països 'colonitzats', quan hom destaca en alguna cosa, sovint, fins i tot la gent que pensa com tu, si pot parlarà mal de tu... i t'envejarà. Així ens va a la **valenciana** gent, evidentment entre altres coses, tan deslleials entre nosaltres i tan acrítics amb un estat que ens desfà per tots els costats. De vegades l'inflament de l'ego personal, la supèrbia, la cobdícia, l'egoisme, la rancúnia... ens parla en un 'ordre' de discurs (M. Foucault) desastrós que anuncia, de fons, una solsideja major; un moviment sísmic del subsòl 'valencià' que l'arqueologia del saber detectaria com l'anunci de noves i més profundes submissions, acataments i dimissions per a dur-nos fins al no-res.

Fet i fet, per si no havien acabat les acusacions i diatribes contra Fuster des del blaverisme, que actualment sembla que va de mal en pitjor, amb els darrers esperpents de l'alcaldeessa de València -i la seua oratòria, tan pulcra, prístina i impecable- i resulta que, ara, des de les pròpies files del "fusterianisme" o de "l'exfusterianisme", hi ha qui

continua el 'revival' per a fer de Fuster un espellifat, en defensar el model administratiu estrictament autonomista del 1978 que impedeix la federació o confederació dels països de parla **catalana**. Tot plegat esdevé un espectacle decebedor i molt poc elegant. Fa molta recança. Hom pot pensar, erròniament, que les exigències ideològiques de la clientela d'un diari ex-progressista que ha esdevingut rabiosament nacionalista i partidari de 'la gran coalició', és receptiu als articles denigrants amb Fuster i amb el que ell representa per al domini catalanoparlant com a comunitat imaginada i projecte a coordinar i trenar en uns moments "d'hores baixes" del prestigi de l'estat i del tarannà supremacista del nacionalisme **espanyol**.

Els escriptors en català del País Valencià devorant-se entre si, atacats per l'enveja i la supèrbia, potser és un escenari reconfortant per a la part més tribal de la societat, la que vol destrossar la llengua i la cultura catalanes, però no ajuda a créixer el país en cap sentit ni afavoreix el desenvolupament d'una cultura **valenciana** il·lustrada, a l'alçada de les circumstàncies, és a dir, una cultura que arribe a ser una referència envejable al món, com proposa Josep Gifreu en "El català a l'espai de comunicació. El procés de normalització de la llengua als media (1976-2013), (Col·lecció Aldea Global, 2014), on conta els desgavells del tràgic i inesperat final de RTVV, una mort que suscità una onada de reaccions en la societat **valenciana**, en tot l'espai català i més enllà de les fronteres de l'Estat i que subratlla el reconeixement mundial del domini .cat, el qual "representa d'alguna manera la victòria de Joan Fuster a l'era d'Internet. El domini .cat fa realitat al ciberespai la idea seminal d'una "unitat en la diversitat", expressada per Fuster amb la denominació Països Catalans. Perquè .cat és un domini estrictament cultural i de llengua, i no pas d'Estat. Ara bé, serà suficient en el futur per sostenir la diferència **catalana** en la Babel del ciberespai? Com sabem, una llengua i una cultura sense estat propi no tenen veu ni nom en els fòrums de l'alta representació. En els processos de globalització cultural, afavorits precisament per la xarxa i les noves plataformes multinacionals, els estats no desapareixen, en tot cas es transformen per a esdevenir interlocutors eficients en el nou mapa de les negociacions i les transaccions. Com passa en l'economia, en el camp lingüístic i cultural els estats també actuen com a "prínceps", és a dir, com a valedors principals davant de tercers d'aquella comunitat de llengua i cultura que tenen com a pròpia. Quin estat farà de "príncep" de la llengua i cultura catalanes?"

En canvi, em sembla una manera justa, imprescindible i elegant, la de Josep Gifreu, de reconèixer els mèrits de Joan Fuster en el fet d'idear, a començaments de la dècada dels cinquanta (maig de 1950) a l'article "València en la integració de Catalunya" (i a principis dels anys seixanta amb "Nosaltres, els valencians", 1962) la necessitat d'incorporar el País Valencià a l'àmbit dels Països Catalans, simplement per a poder continuar alenat, per a poder subsistir i sobreviure. Unes comunitats catalanes, inclusives, plurals i diverses, que cal imaginar com a comunitat coordinada institucionalment, amb estructures d'estat propi, davant un estat **espanyol** alié i en contra de la nostra llengua i cultura pròpia. Perquè en cas contrari, davant els atacs sistemàtics i persistents per part dels estats hostils que ens governen, si no ens proposem frenar-los en tots els àmbits, les comunitats catalanes acabaran sent fragmentades, desfetes i destrossades pels qui només volen el nostre anorreament i la nostra desaparició absoluta. Perquè, pre-il·lustradament, només busquen l'extermini polític, cívic, social, jurídic, lingüístic i cultural dels altres, en aquest cas de 'nosaltres', els valencians o catalans del País Valencià... Que el senyor Mira, com a escriptor de prestigi i president d'ACPV, es preste a mostrar les suposades "misèries" d'un Fuster 'acaparador' de mèrits postmortem en

---

públic, per a guanyar més elogis i credibilitat, forma part de la llarga història de la infàmia i el desgavell d'aquest "País Valencià misericordiable", com deia Fuster. Si els que volen ser alternativa de poder al paradigma antivalencià del PP han de reproduir i continuar, quan governen, el model d'anticatalanisme i antivalencianisme hegemònic, que ens avisen abans de les eleccions (per anar a votar-los o no). Perquè dels 'neoconvertos' "valencians", que prescindeixen de la catalanitat o valencianitat que ens pertoca, allibereu-nos Senyor!

Erkoreka señala que la comunicación entre administraciones puede ser en euskera

Carlos Urquijo ha presentado recursos contra 22 ayuntamientos porque sus actas estaban escritas solo en euskera

El portavoz del Gobierno vasco, Josu Erkoreka, ha señalado hoy que la comunicación entre instituciones en Euskadi en cualquiera de una de las lenguas oficiales tiene "total validez" porque cuentan con los medios necesarios para poder entenderlas aunque sean en euskera.

DONOSTIA. En declaraciones a Euskal Telebista, Erkoreka se ha referido en estos términos a los recursos contencioso administrativos presentados por el delegado del Gobierno en el País vasco, Carlos Urquijo, contra 22 ayuntamientos porque sus actas estaban escritas solo en euskera.

Erkoreka ha señalado que el Gobierno vasco ha dado asesoramiento jurídico sobre este tema a estos consistorios y ha preparado un informe en el que se reconoce que en la Ley del euskera plantea dudas sobre este asunto.

Por ello ha asegurado que el proyecto de Ley Municipal que se tramita en el Parlamento vasco "aclarará" esas dudas de forma que "Urquijo no tendría la posibilidad de invocar" la normativa sobre el euskera "para plantear sus recursos".

Erkoreka ha explicado que cuando se aprobó la Ley del euskera se optó

por un modelo de "bilingüismo simétrico" por el que las actas debían hacerse en los dos idiomas, "algo que en ese momento suponía un avance porque todo se hacía en castellano".

El artículo que regula esta situación se refiere a la relación entre las instituciones y los ciudadanos, pero "defender ese artículo en las relaciones entre administraciones no tiene mucho sentido" a juicio de Erkoreka, ya que "se supone que todas las instituciones conocen las dos lenguas oficiales".

Sin embargo, ha considerado, Urquijo defiende el argumento tanto para las relaciones de los ciudadanos con las instituciones como para las que se establecen entre administraciones.